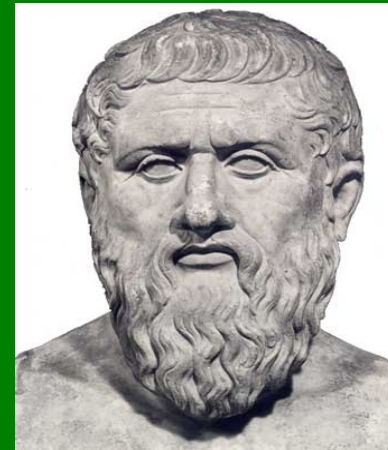
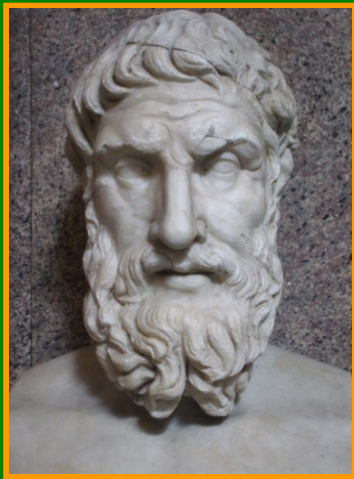

Εξελικτικές αλληλεπιδράσεις Πλατωνισμού και Επικούρειας φιλοσοφίας

Χρήστος Γιαπιτζάκης

Δρ. Ιατρικός Γενετιστής, Βιολόγος-Οδοντίατρος
Μέλος της Ομάδας Φίλων Επικούρειας Φιλοσοφίας
«Κήπος των Αθηνών»

«Ας αναλογιστούμε ότι άλλες από τις επιθυμίες μας είναι **φυσικές** και άλλες **κενές ουσίας**. Από τις **φυσικές** άλλες είναι **αναγκαίες** και άλλες **όχι αναγκαίες**».

Επίκουρος (Επιστολή προς Μενοικέα)

341-270 πχ

«Από τις σωματικές ηδονές, άλλες μεν είναι **φυσικές και αναγκαίες** συγχρόνως, χωρίς τις οποίες είναι αδύνατη η ζωή, όπως είναι οι τροφές που αναπληρώνουν τη στέρηση και τα αναγκαία ενδύματα.

Άλλες δε ηδονές είναι **φυσικές αλλά όχι αναγκαίες**, όπως οι ερωτικές συνευρέσεις σύμφωνα με τη φύση και το νόμο (διότι αυτές συντελούν μεν στη διατήρηση του κάθε γένους, αλλά είναι δυνατή η ζωή και χωρίς αυτές σε κατάσταση παρθενίας), άλλες δε ηδονές **ούτε φυσικές ούτε αναγκαίες** όπως η μέθη και η λαγνεία και οι υπερβολές που ξεπερνούν την ανάγκη. Διότι ούτε συντελούν στην ουσία της ζωής μας ούτε στη διαίωνιση του γένους, αλλά και επιπλέον βλάπτουν.

Εκείνος που ζει λοιπόν **σύμφωνα με το θέλημα του Θεού** πρέπει να επιδιώκει τις **φυσικές και αναγκαίες** συγχρόνως ηδονές, κατά δεύτερο λόγο να καθορίζει να ικανοποιούνται οι **φυσικές και μη αναγκαίες** σύμφωνα με την κατάλληλη ευκαιρία, με τρόπο και με μέτρο. Από τις άλλες ηδονές δε (τις **μη φυσικές και μη αναγκαίες**) πρέπει να παραιτηθεί τελείως».

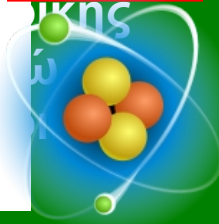
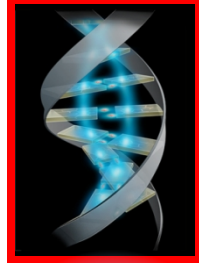
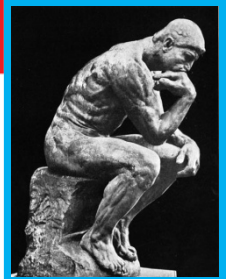
Ιωάννης ο Δαμασκηνός (Πηγή γνώσεως, κζ' 9-20)

680-754 μχ

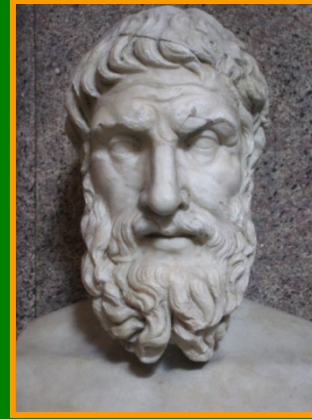
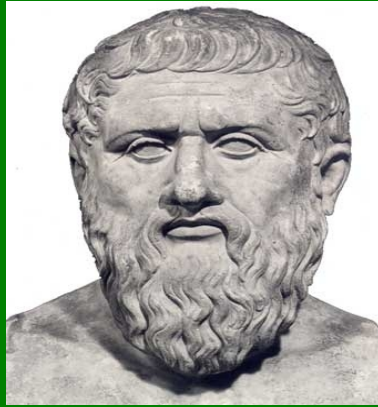
- Ο Πλατωνισμός αποτελεί τη ναυαρχίδα του **Ιδεαλισμού** και είναι σε μεγάλο βαθμό διαμετρικά αντίθετη με την **Υλιστική** φιλοσοφία του Επικούρου

- Ο Πλατωνισμός αποτελεί τη ναυαρχίδα του Ιδεαλισμού και είναι σε μεγάλο βαθμό διαμετρικά αντίθετη με την Υλιστική φιλοσοφία του Επικούρου

Πλατωνική φιλοσοφία και Επικούρεια φιλοσοφία

- Επί 2500 έτη περίπου οι σχέσεις των δύο σημαντικών κοσμοθεωριών υπήρξαν **ανταγωνιστικές, ταραχώδεις** και συχνά **απαξιωτικές** αμφοτερόπλευρα.
- Κατά την **εξέλιξη** της ιστορίας, υπήρξαν και **αλληλεπιδράσεις** τους, που έδωσαν αποτελέσματα άλλοτε **γόνιμα** και άλλοτε **τραγελαφικά**.

Εξελικτικές Αλληλεπιδράσεις Πλατωνικής και Επικούρειας φιλοσοφίας

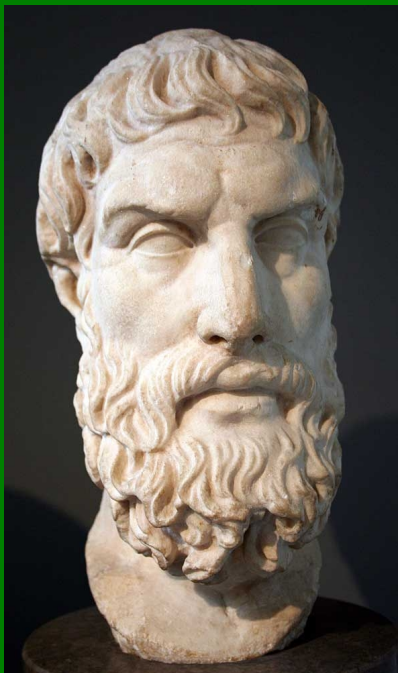

- *Επιρροές του Σωκράτη στον Επίκουρο*
- *Επιρροές του Πλάτωνα στον Επίκουρο*
- *Επικούρειες επιρροές στη Μεταπλατωνική Ακαδημία*
- *Αντιεπικούρεια στάση της Μέσης Ακαδημίας*
- *Επικούρειες επιρροές στο Νεοπλατωνισμό*

- *Κοινή προέλευση Ιδεαλισμού στους Πέρσες, Έλληνες και Εβραίους*

- *Επικούρειες επιρροές στον πρώιμο Χριστιανισμό*
- *Αντιεπικούρεια εξέλιξη του Χριστιανισμού*
- *Πλατωνικός Μεσαίωνας και Επικούρεια Αναγέννηση*
- *Επικούρειος / Πλατωνικός Διαφωτισμός και σύγχρονη Επιστήμη*

Δάσκαλοι του Επίκουρου

Επίκουρος
ο Αθηναίος

Πάμφιλος

Πλατωνικός φιλόσοφος

Πραξιφάνης

Αριστοτελικός φιλόσοφος

Ναυσιφάνης

Δημοκρίτειος – Σκεπτικός φιλόσοφος

Επιρροές του Σωκράτη στον Επίκουρο 1

«Έν οίδα ότι ουδέν οίδα»

Σωκράτης (470-399 π.χ.)

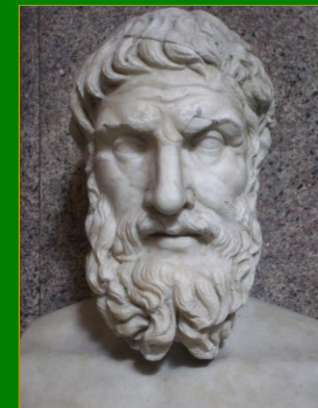
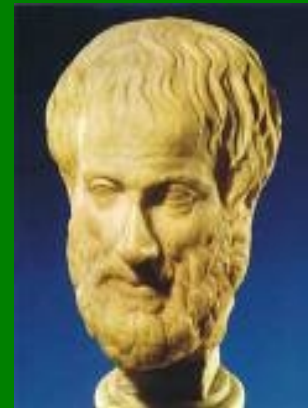
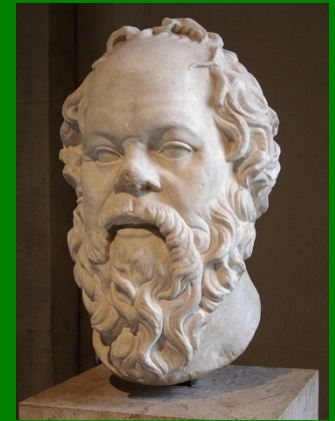
Αντιμετώπιση του Σωκράτη παρόμοια με εκείνη του Αριστοτέλη

- Η προσποίηση της άγνοιας
- Η ταυτόχρονη πίστη σε ανεπιβεβαίωτες θεωρίες
- Τα ρητορικά λογοπαίγνια και
- Η πολυλογία

κατά τον Αριστοτέλη και τον Επίκουρο

δεν ήταν δυνατόν να οδηγήσουν σε

- βέβαιη γνώση,

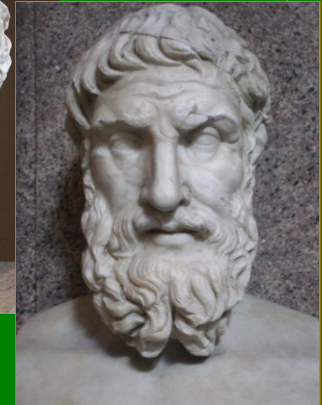
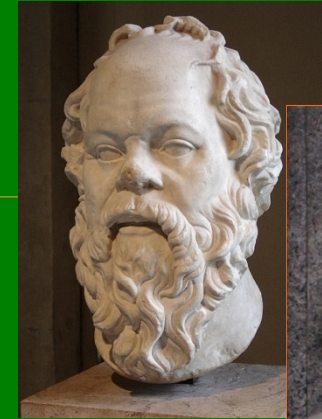

Επιρροές του Σωκράτη στον Επίκουρο 2

«Έν οίδα ότι ουδέν οίδα»

Σωκράτης (470-399 π.χ.)

Συμφωνία Σωκράτη - Επίκουρου

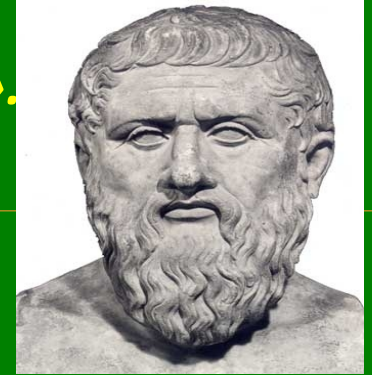
- Απόσυρση από την πολιτική ζωή (**«Απολογία»**)
- Απλή μορφή Πολιτείας χωρίς νόμους με βάση τη Φιλία
 - Αυτάρκης και Ευτυχισμένη κατά το Σωκράτη (**«Πολιτεία»**)
- Το αγαθό συνδέεται με την ηδονή και τη σοφία με προβάδισμα σοφίας
- Η ηδονή αντιστοιχεί στη φυσική και αρμονική κατάσταση ανθρώπου και ο πόνος στη διατάραξη αυτής της υγιούς κατάστασης (**«Φίληθος»**)
- Ο Σωκράτης ανάγει όλες τις αρετές στο συνετό υπολογισμό των ηδονών και των πόνων (**«Πρωταγόρας»**)

Επιρροές του Πλάτωνα στον Επίκουρο 1

«Στον κόσμο της νόησης την ύστατη και ανώτατη θέση κατέχει η ιδέα του αγαθού».

Πλάτων (427-347 π.χ.)

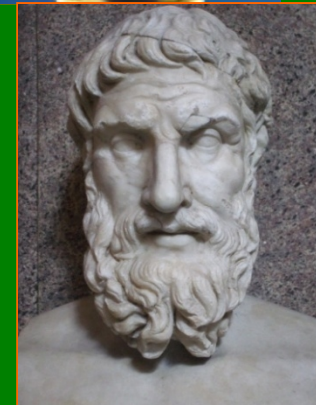
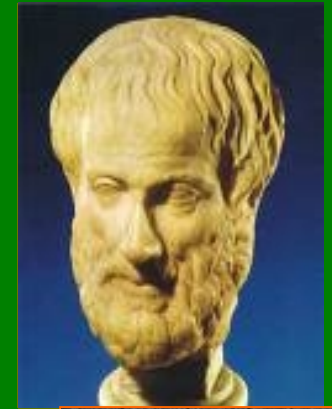
Αντιμετώπιση του Πλάτωνα πιο επικριτική από τον Αριστοτέλη

- Η θεωρία του «αληθούς άυλου κόσμου των αθάνατων ιδεών»

και της «ατελούς απομίμησής του στον αισθητό υλικό κόσμο»

αντιμετωπίστηκε με μειδίαμα από

τους αισθησιοκράτες φιλοσόφους Αριστοτέλη και Επίκουρο

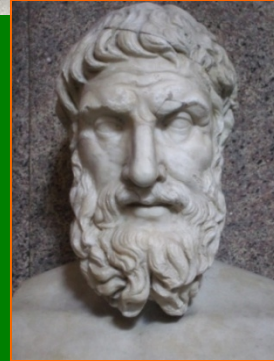
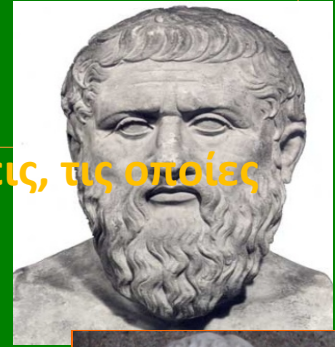
Επιρροές του Πλάτωνα στον Επίκουρο 2

«Στον κόσμο της νόησης την ύστατη και ανώτατη θέση κατέχει η ιδέα του αγαθού».

Πλάτων (427-347 π.χ.)

Ο Επίκουρος ανίχνευσε στους πλατωνικούς διαλόγους διάφορες σκέψεις, τις οποίες αξιοποίησε στη διαμόρφωση της δικής του φιλοσοφίας

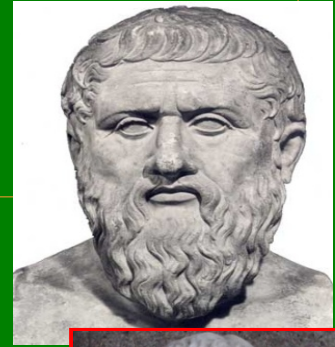
- «Όριον» («Φίληβος») και όχι το «Μέτρον» του Αριστοτέλη
- Ο Πλάτωνας ταύτισε το «όριον» με το αγαθό, την τάξη και την αρμονία
- Ο Επίκουρος αποδέχθηκε την έννοια του «ορίου», αλλά θεώρησε ότι βρίσκεται στην ίδια τη βιολογική φύση (όριο αισθήσεων του ανθρώπου)
- Σχέση Ηδονής και Οδύνης («Φίληβος» - «Γοργίας»)
- Κατά τον Πλάτωνα οι περισσότερες ηδονές είναι ανάμεικτες με λύπη και πόνο, ενώ λίγες είναι αμιγείς, όπως η καθαρή ηδονή που προκύπτει από την απόκτηση γνώσεων
- Ο Επίκουρος αξιοποιεί αυτές τις πλατωνικές σκέψεις,
 - α) για να καταδείξει ότι με τη φρόνηση μπορούν να επιλέγονται οι κινητικές ηδονές, που δεν συνοδεύονται από επακόλουθους ψυχικούς και σωματικούς πόνους
 - β) για να υποστηρίξει ότι είναι ανώτερη η καταστηματική ηδονή, που προσφέρει μια πνευματική απόλαυση ή η ανάμνηση μιας ευτυχισμένης εμπειρίας του παρελθόντος.

Επιρροές του Πλάτωνα στον Επίκουρο 3

«Στον κόσμο της νόησης την ύστατη και ανώτατη θέση κατέχει η ιδέα του αγαθού».

Πλάτων (427-347 π.χ.)

- Χώρος ή «Χώρα» («Τίμαιος»)
 - Πλάτων: Ένας θεός δημιούργησε το σύμπαν με υπόστρωμα το χώρο και όχι την ύλη
 - Ο Επίκουρος ταύτισε το χώρο με το κενό του Δημόκριτου
- Γεωμετρική – Αριθμητική σκέψη («Τίμαιος»)
 - Πλάτων: Μυστικιστικοί συμβολισμοί τριγώνου και αριθμών
 - Ο Επίκουρος αποδέχθηκε ότι τα άτομα αποτελούνται από 3 ελάχιστα υποατομικά μέρη

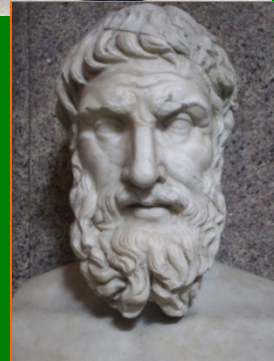
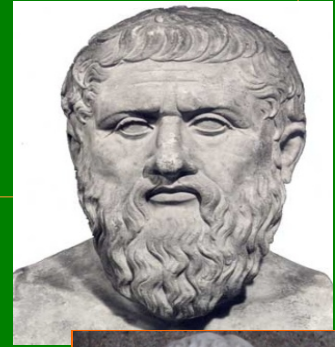

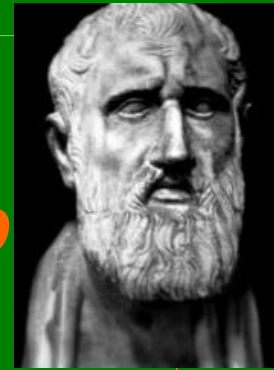
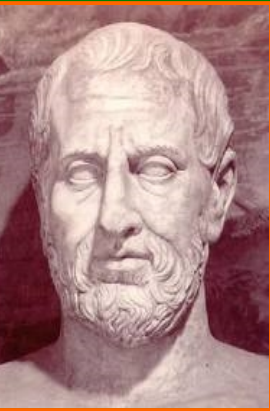
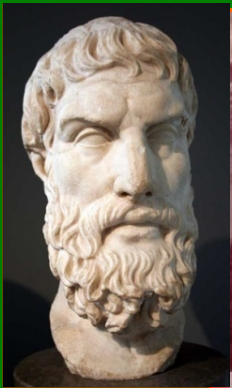
Επιρροές του Πλάτωνα στον Επίκουρο 4

«Στον κόσμο της νόησης την ύστατη και ανώτατη θέση κατέχει η ιδέα του αγαθού».

Πλάτων (427-347 π.χ.)

- Έννοια «θείου» με τη νόηση («Τίμαιος»)
 - Πλάτων: Η ψυχή θυμάται το δημιουργό θεό από τον κόσμο των Ιδεών
 - Πλάτων: Το θείο αντιπροσωπεύει δύο ιδεώδη, το Αγαθό και τη Δικαιοσύνη
 - Ο Επίκουρος υποστηρίζει την πρόσληψη λεπτοφυών ειδώλων των θεών
 - Το θείο αντιπροσωπεύει δύο ιδεώδη: την Ευδαιμονία και την Αταραξία
- Φαντασίωση καλύτερης μελλοντικής κοινωνίας («Πολιτεία»)
 - Ο αριστοκρατικός Πλάτωνας προσπάθησε να εφαρμόσει τις ιδέες του μέσω ολιγαρχών, όπως ο τύραννος των Συρακουσών Διονύσιος
 - Ο δημοκρατικός Επίκουρος επιδίωξε μια «μετριοπαθή επανάσταση» προωθώντας το διαφωτισμό και τη σταδιακή αλλαγή νοτροπίας των πολλών

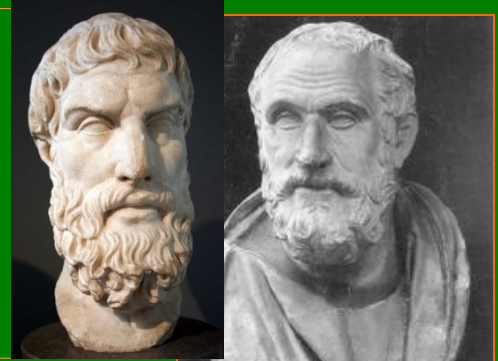
Επικούρειες επιρροές στην Ακαδημία, το Λύκειο και τη Στοά (300-86 π.χ.)

Η εμφάνιση της φιλοσοφίας του Κήπου επηρέασε τις άλλες σχολές των Αθηνών

- ώθησε το σύγχρονο διευθυντή της Ακαδημίας Πολέμωνα να γράψει («Περί του κατά φύσιν βίου») ότι η ευδαιμονία εξαρτάται από την αρετή αλλά και την επιλεκτική απόλαυση των αγαθών που προσφέρει ο αισθητός κόσμος
- ώθησε τους σύγχρονους διευθυντές του Λυκείου να αναθεωρήσουν απόψεις του Αριστοτέλη σύμφωνα με την κριτική του Επίκουρου
Θεόφραστος: «αναίρεση τελεολογίας» - «τα φυτά δεν είναι εκφυλισμένα ζώα»
Στράτων: «ύπαρξη κενού και σωματιδίων ύλης» - «ανυπαρξία θείας πρόνοιας»
- ο ιδρυτής της Στοάς Ζήνων ο Κιτιεύς έγραψε αντίθετα («Περί Ειμαρμένης») και εγκαινίασε την επιθετική στάση των Στωικών κατά των Επικούρειων

Επικούρειες επιρροές στη Μεταπλατωνική Ακαδημία

(300-86 π.χ.)

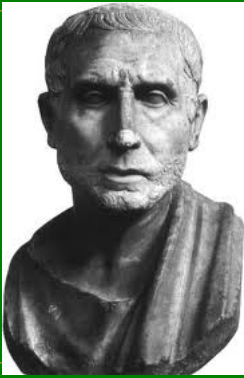

ΚΑΡΝΕΑΔΗΣ

Η φιλοσοφία του Κήπου ώθησε τους διευθυντές της Ακαδημίας να εμβαθύνουν σε ορισμένα θέματα που έθιγε ο Επίκουρος :

Ο **Αρκεσίλαος** (316-241 π.χ.) και ο **Καρνεάδης** (214-129 π.χ.) ασχολήθηκαν με τη διερεύνηση των κριτηρίων της βέβαιης γνώσης, συνδυάζοντας την απορητική στάση του Σωκράτη, το σκεπτικισμό του Πύρρωνα, αλλά και την εμπειρική μαρτυρία του επικούρειου Κανόνα.

- Ο **Καρνεάδης** στράφηκε κατά των Στωικών που πίστευαν στη μοιρολατρία, την αστρολογία και τη μαντεία, επειδή συμφώνησε με τον Επίκουρο ότι αυτές είναι ασύμβατες με την ελεύθερη βούληση (αίτιο της οποίας είναι η ανθρώπινη νόηση). Κατέρριψε τις στωικές αποδείξεις περί θεού «λόγω της αρμονίας και της σκοπιμότητας που υπάρχει στον κόσμο», επειδή ταυτόχρονα υπάρχει πλήθος συμφορών και αδικιών σύμφωνα με την εμπειρία.

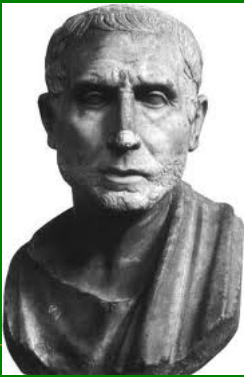

Αντιεπικούρεια στάση της Μέσης Ακαδημίας 1 (86 πχε - 100 μχε)

88-86 πχε Μιθριδατικός πόλεμος Επανάσταση Αθηναίων κατά των Ρωμαίων και των ολιγαρχικών συνεργατών τους με αρχηγό τον Επικούρειο Αριστίωνα

Αμέσως μετά δύο φιλορωμαίοι φιλόσοφοι εργάστηκαν για την προσέγγιση του Πλατωνισμού και του Στωικισμού:

- Ο Στωικός **Ποσειδώνιος ο Απαμεύς**, που δίδαξε στη Ρόδο την ιδεαλιστική θεωρία του δυϊσμού ύλης και λόγου
- Ο Πλατωνικός **Αντίοχος ο Ασκαλωνίτης**, ο νέος διευθυντής της Ακαδημίας στην μετεπαναστατική Αθήνα απέρριψε τη σκεπτική στάση και τη σωκρατική απορία.
- Ο Αντίοχος ισχυρίστηκε ότι ταυτίζονται μεταξύ τους οι απόψεις **για τη γνώση του Πλάτωνα (ανάμνηση των αιώνιων Ιδεών)** και των **Στωικών (αναγνώριση εντύπωσης από αυτό που δεν επιτρέπει σύγχυση)**, αλλά και με την **αισθητική εμπειρία του Αριστοτέλη**. Η επιλογή του Αντίοχου παρέδωσε την Ακαδημία στη Στοά και τον Εκλεκτικισμό και την οδήγησε αργότερα στο Νεοπλατωνισμό.

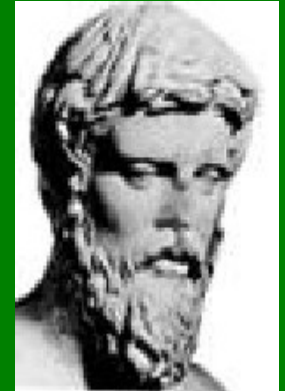
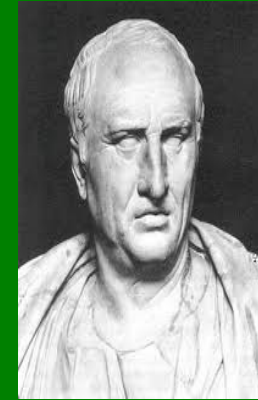

Αντιεπικούρεια στάση της Μέσης Ακαδημίας 2 (86 πχε - 100 μχε)

88-86 πχε Μιθριδατικός πόλεμος Επανάσταση Αθηναίων κατά των Ρωμαίων και των ολιγαρχικών συνεργατών τους με αρχηγό τον **Επικούρειο Αριστίωνα**

Αμέσως μετά δύο φιλορωμαίοι φιλόσοφοι εργάστηκαν για την προσέγγιση Πλατωνισμού - Στωικισμού:

- Ο Στωικός **Ποσειδώνιος ο Απαμεύς**
- Ο Πλατωνικός **Αντίοχος ο Ασκαλωνίτης**

- Μαθητής τους ο Ρωμαίος **Κικέρων**, που επιτέθηκε με δριμύτητα στην Επικούρεια φιλοσοφία, επειδή φοβόταν ότι θα διασαλεύσει την ολιγαρχική κοινωνία της Ρώμης
- Η ιδεολογική επίθεση κατά του Επίκουρου συνεχίστηκε από Πλατωνικούς / ιερείς, όπως ο **Πλούταρχος**, Έλληνας αλλά και Ρωμαίος πολίτης, έπαρχος της Ελλάδας και αρχιερέας των Δελφών, αλλά και ο **Απουλήιος**, Ρωμαίος ρήτορας και ιερέας.

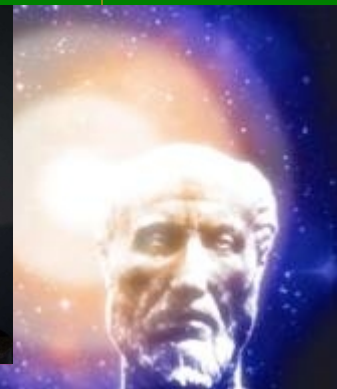
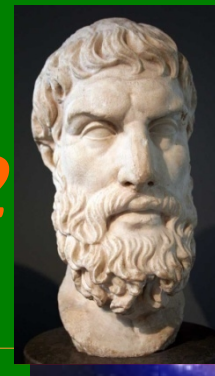
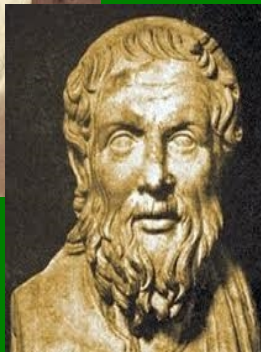
Επικούρειες επιρροές στο Νεοπλατωνισμό 1 (100-529 μχε)

Ο εξορθολογισμένος Νεοπλατωνισμός με τα αριστοτελικά και τα εκλεκτικά του στοιχεία υπήρξε διαλλακτικότερος ως προς τις θέσεις του Επίκουρου

- Ο Νεοπλατωνικός - Εκλεκτικός **Μάξιμος ο Τύριος** υπερασπίστηκε **την ηδονή λέγοντας πως μπορεί να συνυπάρχει με την αρετή** και θα πρέπει να λαιδορούνται μόνον αυτοί που χρησιμοποιούν την ηδονή εσφαλμένα, όπως λαιδορούνται αυτοί που χρησιμοποιούν τη νόηση εσφαλμένα.
- Ο Νεοπλατωνικός μαθητής του Πλωτίνου **Πορφύριος (232-305)** στην «**Επιστολή προς Μαρκέλλα**» έδωσε πρακτικές συμβουλές για **έναν ατάραχο και ευδαίμονα βίο με βάση την Επικούρεια φιλοσοφία.**

Επικούρειες επιρροές στο Νεοπλατωνισμό 2 (100-529 μχε)

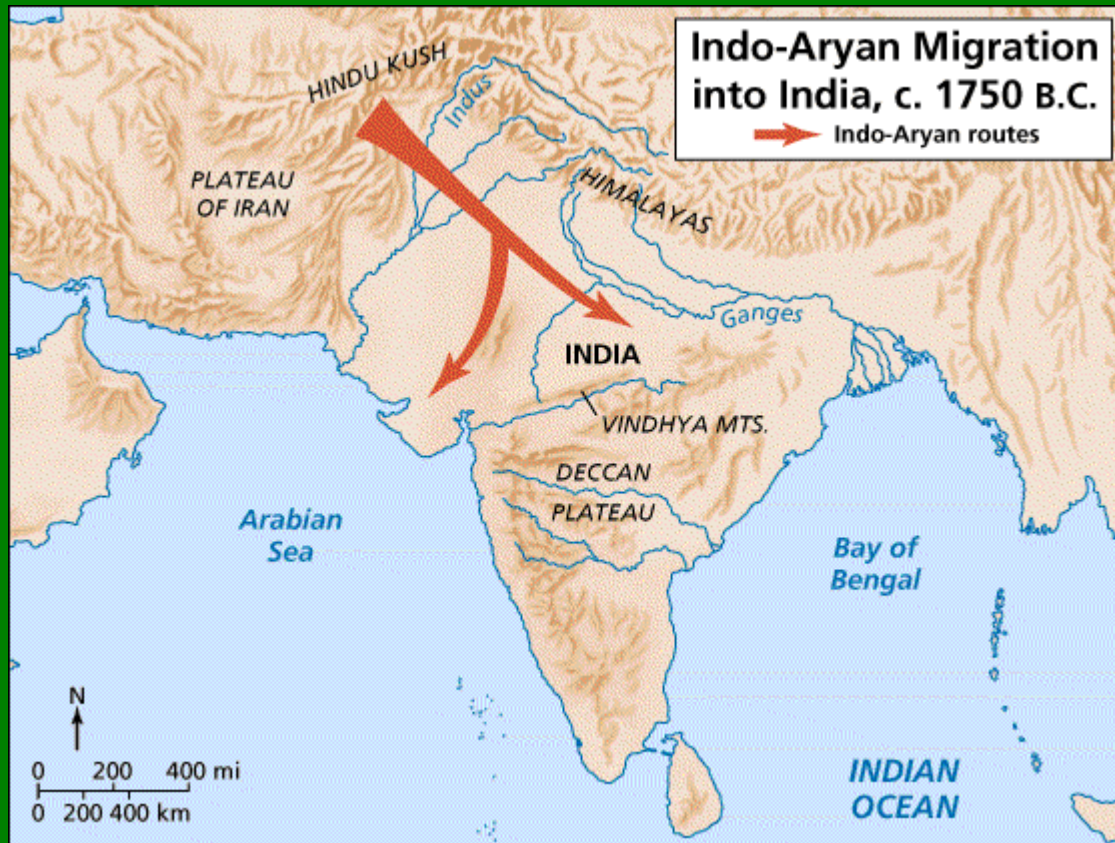
- Ο **Νεοπυθαγορισμός**, που ανέτειλε εκείνη την εποχή, εξύμνησε τις επικούρειες απόψεις για τη **διαιρετότητα και την τμηματική σύσταση της ύλης**, το συμμετοχικό αγαθό της **φιλίας**, το **σεβασμό προς τον ιδρυτή της Σχολής**, αλλά και το «**λάθε βιώσας**» ως σημαντική επιλογή ζωής. Οι Νεοπυθαγόρειοι ερμήνευσαν το «λάθε βιώσας» ως **κρυφή ζωή** και όχι ως **αποχή από τον κοινωνικοπολιτικό παραλογισμό** που ήθελε ο Επίκουρος, ο οποίος βέβαια δεν ήταν μυστικοπαθής.
- Ο **Σιμπλίκιος** (6ος αιώνας) ήταν ο τελευταίος Νεοπλατωνικός που ανέφερε εκτενώς στα κείμενά του τη φυσική του Επίκουρου μαζί με του Αριστοτέλη. Όταν έκλεισαν οι σχολές της Αθήνας το 529 (διάταγμα του Ιουστινιανού), ο Σιμπλίκιος ήταν ένας από τους φιλοσόφους που εγκατέλειψαν τη χριστιανική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία διαφεύγοντας προς την πιο φιλελεύθερη **ζωροαστρική Περσία**.

***Κοινή προέλευση Ιδεαλισμού
στους Πέρσες, Έλληνες και Εβραίους***

Ποια είναι η Πατρίδα του Δυϊσμού (Ιδεαλισμού) ;

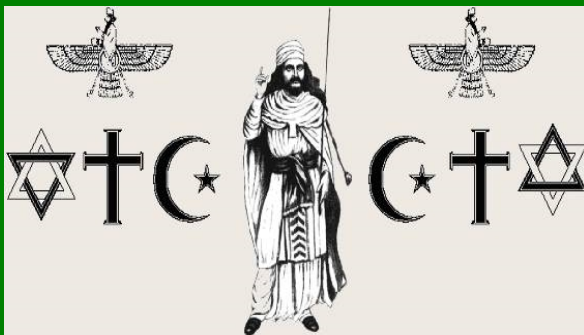
Ο Πλατωνισμός αποτελεί κομβικό σημείο της εξελικτικής γραμμής του Ιδεαλισμού, αλλά η αποκαλυπτική και μεταφυσική κοσμοθεωρία χάνεται στα βάθη των αιώνων. Ο συνδυασμός των δοξασιών της ύπαρξης θεοτήτων και της μεταθανάτιας ζωής εμφανίζεται σε όλους τους πολιτισμούς των προϊστορικών και των πρώιμων ιστορικών χρόνων.

Η απαρχή των δυϊστικών απόψεων **καλού-κακού**, **αθάνατου-θνητού** και **ιερού-μιαρού** για τους θεούς, τον κόσμο, τους ανθρώπους φαίνεται ότι έγινε σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, που περιλαμβάνει την **Περσία και τη Βορειοδυτική Ινδία**.

Οι **θεοί των Ινδο-ιρανών (Αρίων)** είναι γνωστοί από τα θρησκευτικά κείμενα της Περσίας (Αβέστα) και Ινδίας (Βέδες), αλλά και από αρχαιολογικά ευρήματα:

- Ο θεός του φωτός Μίθρας (περσικά) ή Μίτρα (ινδικά)
- Οι «ουράνιοι» «ντέβα» (ίδια ρίζα με ελλην. **θεός** – λατ. **deus**)
- Τα «πνεύματα» «αχούρα» (περσικά) ή «**ασούρα**» (ινδικά) (ίδια ρίζα με ελλην. **αύρα** - λατινικό **aura**).

X

- Για κάποιο λόγο πολιτικοθρησκευτικού διαχωρισμού των δύο Άριων πληθυσμών, **στην Περσία εξυμνήθηκαν οι αχούρα** και οι ντέβα υποβιβάστηκαν στο επίπεδο των κακών δαιμόνων, ενώ **στην Ινδία συνέβη το ακριβώς αντίθετο με τους ντέβα να λατρεύονται** και τους ασούρα να θεωρούνται κακόβουλες δυνάμεις.
- Ίσως η αιτία της εμφάνισης του δυϊσμού να ήταν μια αρχική διαμάχη ιερατείων και πολιτικής κυριαρχίας.

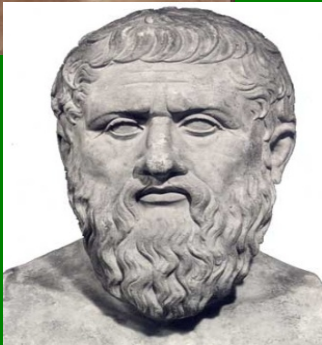
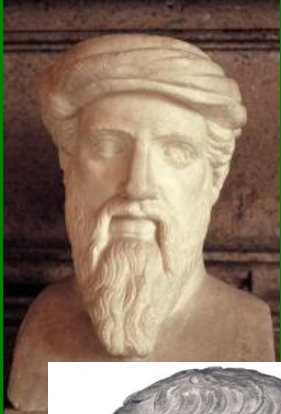
Πέρσες

Η θρησκεία του Ζωροάστρη εμφανίστηκε τον 7ο πχ αιώνα στην Περσία προβάλλοντας ως υπέρτατο καλό και σοφό θεό **το μέγα πνεύμα Αχούρα Μάζντα**, που βρίσκεται σε διαρκή διαμάχη για την κυριαρχία του κόσμου με τον **κακόβουλο ντέβα Αριμάν**. Έναν αιώνα μετά, λόγω συμβιβασμού του βασιλιά Δαρείου Α', στο Ζωροαστρισμό εντάχθηκαν και οι θεότητες της αριστοκρατίας, η βαβυλωνιακή αστρολογία και το ιερατείο των Χαλδαίων Μάγων. Η ηθική δυαρχία του Ζωροαστρισμού εκφράζεται στην αντίθεση **αλήθειας και ψεύδους**, στην αντίθεση **της υλικότητας και της πνευματικότητας** που συνυπάρχουν στον άνθρωπο, στην **τελετουργική κάθαρση του σώματος και της ψυχής** και στη **μεταθανάτια δικαιοσύνη** για τις καλές και τις κακές ψυχές.

Έλληνες

Ο ίδιος ο Ζωροάστρης υποτίθεται ότι δίδαξε τον **Πυθαγόρα** στη Βαβυλώνα και γι' αυτό έχει έντονα επηρεαστεί από την περσική αυτή θρησκεία. Ως γνωστόν, η επίδραση αυτή έφθασε μαζί με τον Πυθαγόρα έως την **Ιταλία**. Ο Ελεάτης **Παρμενίδης** αναφέρθηκε στη θεϊκή αποκάλυψη της **Οδού της Αλήθειας και της Οδού του Πεύδους**, ενώ ο Πυθαγόρειος Εμπεδοκλής περιέγραψε στους «Καθαρμούς» του την αιώνια **πάλη της Φιλότητας και του Νείκους** (μίσους). Αργότερα, τις ιδεαλιστικές απόψεις των Πυθαγορείων ενστερνίστηκαν ο **Σωκράτης** και ο μαθητής του **Πλάτωνας**, που περιέγραψε στην «Πολιτεία» τον μύθο του Ηρός του Αρμένιου με τη **μεταθανάτια κρίση δικαίων και αδίκων**.

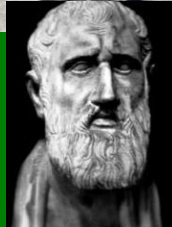
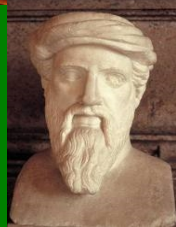
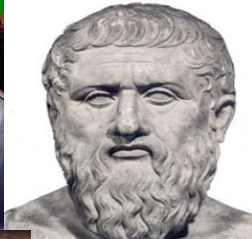
Εβραίοι

Ο Ιουδαϊσμός είχε ξεκινήσει ως μια **αίρεση αιγυπτιακής προέλευσης** από τα χρόνια του μισαλλόδοξου **μονοθεϊστή φαραώ Ακενατών** γύρω στα μέσα του 14ου αιώνα π.χ. Μετά τη μετακίνηση των Εβραίων στην Παλαιστίνη η λατρεία του θεού Γιαχβέ συνυπήρχε με τις θεότητες των άλλων λαών, όπως το θεό των Φιλισταίων Βάαλ ή Βελ. Μόνο μετά τον 8ο αιώνα π.χ. είδαν οι Εβραίοι τον Βάαλ ως ανταγωνιστή του δικού τους θεού. Όμως, τα αρχαιότερα βιβλία της ιουδαϊκής «*Παλαιάς Διαθήκης*» δεν έχουν **καμιά αναφορά σε δυϊστικές απόψεις καλού και κακού, αθανασίας της ψυχής και μεταθανάτιας δικαιοσύνης.**

Έπρεπε να καταληφθεί η Ιερουσαλήμ από τους Πέρσες τον 6ο αιώνα ώστε να μεταφυτευθούν οι ζωροαστρικές ιδέες σε ορισμένους Εβραίους. Αυτοί είναι οι περίφημοι **Ασιδαίοι ή Χασιδίμ («ευνσεβείς»)** που εξελίχθηκαν στους γνωστούς **Φαρισαίους («Περσόφιλους»)**. Οι φανατικοί αυτοί υπέθαλψαν την επανάσταση των Μακκαβαίων κατά των **Ελλήνων Σελευκιδών τον 2ο π.χ. αιώνα και των ελληνοπρεπών Σαδδουκαίων.** Ο **εξελληνισμός των Εβραίων διακόπηκε** και ο Ιουδαϊσμός μεταλλάχθηκε με τα φαρισαϊκά δόγματα περί **αθανασίας της ψυχής και δυϊσμού καλού και κακού.** Ως αντίπαλος του θεού Γιαχβέ επιλέχθηκε ο Βάαλ ή Βεελζεβούλ, όπως ήταν γνωστός στη φιλισταϊκή πόλη Εκρών.

Ένας ελληνόγλωσσος Ιουδαίος, ο **Φίλων ο Αλεξανδρεύς** (25 πχ-45 μχ) κατάφερε να δημιουργήσει μια ιδεολογική γέφυρα που αντέχει ακόμη και στις μέρες μας, παντρεύοντας

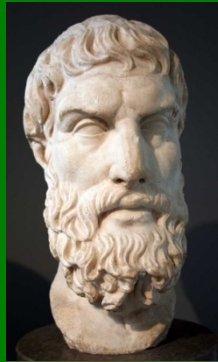
τον **Ιουδαϊσμό**

τον **Πλατωνισμό**

- **Πυθαγόρειες ιδέες**
- **Στωϊκές ιδέες.**

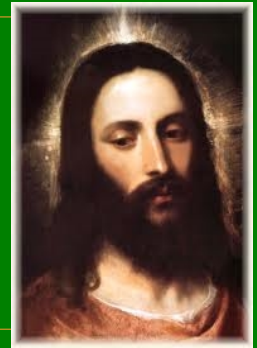
Ο Φίλων περιγράφει έννοιες **δυϊστικού ζωροαστρικού τύπου**, καθώς πιστεύει ότι στον κόσμο ενεργούν δύο **αντίθετες δυνάμεις**: ο **αγαθός θεός** και η **κακή ύλη**! Ο άνθρωπος δεν μπορεί να αντιληφθεί με τις αισθήσεις το θεό παρά μόνο με την αποκάλυψη του θείου Λόγου. Με τον Ιουδαίο φιλόσοφο ο **ιδεαλιστικός δυϊσμός** εξελίσσεται σε **φανατικό ανθυλισμό**, καθώς από εκείνη την εποχή **η έννοια του υλισμού** μετατρέπεται **μισαλλόδοξα σε συνώνυμο του αθεϊσμού και της ανηθικότητας!**

Η αρχική **διαμάχη ιερατείων και πολιτικής κυριαρχίας** κάποιων φατριών των **Αρίων στα ιρανο-ινδικά σύνορα**, που ξεκίνησε μια χιλιετία πριν, έμελλε να εξελιχθεί **σε αδυσώπητο αγώνα κατά του αισθητού κόσμου!**

Επικούρειες επιρροές στον πρώιμο Χριστιανισμό 1

(40-300 μχε)

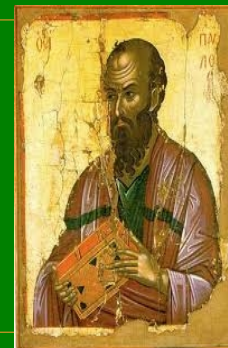
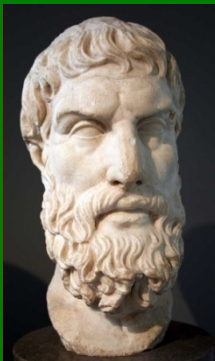
Περίπου την ίδια εποχή που έζησε ο Φίλων ο Αλεξανδρεύς, δημιουργήθηκε μια αίρεση του Ιουδαϊσμού με έντονα Πλατωνικά στοιχεία, ο Χριστιανισμός. Η αθανασία της ψυχής, η μεταθανάτια κρίση, η ύπαρξη καλού και κακού, η κατωτερότητα του υλικού κόσμου και η ανωτερότητα του άυλου κόσμου αποτελούν βασικά στοιχεία του Χριστιανισμού, αλλά είναι πλατωνικής προέλευσης και δεν υπάρχουν στην εβραϊκή «Παλαιά Διαθήκη» (*Ιησούς*).

Όμως, τα **τρία σημαντικότερα συστατικά** του Χριστιανισμού από άποψη ιστορικοκοινωνική και εκείνα που τον διαχωρίζουν από όλες τις άλλες θρησκευτικές κοσμοθεωρίες έχουν **Επικούρεια προέλευσης** Αφορούν:

- την έννοια της **αγάπης** προς τον πλησίον (κατά αντιστοιχία με τη **φιλία**)
- την έννοια της **ελεύθερης βούλησης**
- την έννοια της **διάδοσης του μηνύματος** προς όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους που θα ήθελαν να το ακούσουν.

Επικούρειες επιρροές στον πρώιμο Χριστιανισμό 2

(40-300 μχε)

Οι τρεις προαναφερθείσες έννοιες (αγάπη, ελεύθερη βούληση, διάδοση του μηνύματος προς όλους) προωθήθηκαν από τον ιδεολογικό θεμελιωτή του Χριστιανισμού Σαούλ-Παύλο (πιθανή σχέση με Σενέκα), ο οποίος χρησιμοποίησε τη μεθοδολογία του Επίκουρου για την προώθηση των ιδεών του:

- Δημιούργησε ομάδες σε πολυάριθμες πόλεις, συνήθως οργανωμένες σε κοινόβια
- Επικοινωνούσε μαζί τους με Επιστολές, που περιείχαν συνοπτικές παρουσιάσεις της διδασκαλίας του

Διαφορές Επικούρειου – Χριστιανού

- Ο Επικούρειος θέλει να ευτυχήσει ενόσω ζει και πριν από το θάνατό του, ενώ ο Χριστιανός θέλει να είναι ευτυχισμένος στον Παράδεισο μετά θάνατον!
- Ο Επικούρειος επιλέγει να είναι καλός και ενάρετος από ευχαρίστηση γιατί μόνο έτσι θα είναι ατάραχος και ευτυχισμένος με τους φίλους του, ενώ ο Χριστιανός από υπολογισμό για τη μεταθανάτια ανταμοιβή του, από φόβο για τη μεταθανάτια τιμωρία του ή από ...αίσθηση καθήκοντος!

Θρησκευτικές Λατρείες

(έως 300 μχε)

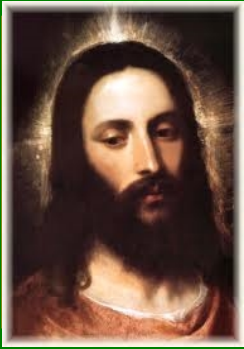
Εθνικοί Τους πατρώους θεούς λάτρευαν κυρίως τα λαϊκά στρώματα, αλλά και οι μορφωμένοι **Στωικοί, Αριστοτελικοί και Επικούρειοι με το δικό τους τρόπο**. Οι πανθεϊστές Στωικοί θεωρούσαν θεϊκή τη Φύση και λάτρευαν τα φυσικά στοιχεία ως συμβολικές εκφάνσεις του μοναδικού κατ' αυτούς θεού, του θείου Λόγου. Οι Επικούρειοι και οι Αριστοτελικοί δεν δέχονταν τη θεία πρόνοια και χωρίς φόβο, αλλά με ευχαρίστηση, τιμούσαν τους ευδαίμονες και αθάνατους θεούς.

Θρησκευτικές Λατρείες

(έως 300 μχε)

Νεοπλατωνικοί Συνήθως μέλη της άρχουσας τάξης προτιμούσαν την **αστρολογική** θρησκεία με τις δυϊστικές αντιλήψεις καλού-κακού και καθαρού-μιαρού, το δημιουργό θεό, τη δικαιοσύνη του κόσμου και τη μετενσάρκωση. Παράλληλα, είχε εξαπλωθεί σε όλη την αυτοκρατορία, κυρίως από νεοπλατωνικούς στρατιωτικούς, η λατρεία του **Άριου θεού Μίθρα** (μόνο για άνδρες) που εξομοιώθηκε με τον πλατωνικό **δημιουργό** θεό, το θεό της **δικαιοσύνης** και του **πολέμου**, αλλά ήταν και θεός **του Ήλιου (Sol Invictus, Ανίκητος Ήλιος)**. Στη ζωροαστρική θρησκεία, ο Ήλιος ήταν ο οφθαλμός του υπέρτατου πνεύματος, του Αχούρα Μάζντα.

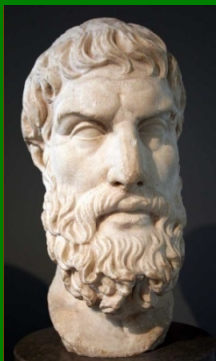

Θρησκευτικές Λατρείες

(έως 300 μχε)

Χριστιανοί Σχετικά αμόρφωτοι, ευκολόπιστοι, αγαθοί και καλοπροαίρετοι που χειραγωγούνταν από τους θρησκευτικούς ποιμένες τους (Λουκιανός και Κέλσος) τους πρώτους δύο αιώνες από την εμφάνιση του Χριστιανισμού. Σε αντίθεση με τους **ζηλωτές, αντιδραστικούς και επαναστάτες Εβραίους**, οι Χριστιανοί της εποχής ήταν φιλειρηνικοί και αρνούσαν να υπηρετήσουν στον αυτοκρατορικό στρατό (διωγμοί).

☒ Η στάση τους αυτή βασιζόταν σε μια ρήση του **Ιησού**, που καταγραφόταν στο παλαιότερο χριστιανικό ευαγγέλιο («Κατά Ματθαίον» 5.21), ότι **«όχι μόνο δεν πρέπει να φονεύουμε τους συνανθρώπους μας, αλλά ούτε και να οργιζόμαστε με αυτούς»**. Η ενάρτη ανεκτικότητα ήταν ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των Χριστιανών («όταν σε ραπίσει κάποιος στο ένα μάγουλο στρέψε και το άλλο μάγουλο»).

Αντιεπικούρεια εξέλιξη του Χριστιανισμού 1

(300-400 μχε)

Λακτάντιος (χριστιανός σύμβουλος Κωνσταντίνου 245-325)

308 «Θείες θεσμοθεσίες» περί του ρόλου των αισθημάτων στην ηθική ζωή. Στο θέμα της οργής, αντέγραψε τις απόψεις του **Επικούρειου Φιλόδημου** κατά των Στωικών (πάθη=«νοσήματα») και των Περιπατητικών (γενναιότητα στη μάχη)

310 Σύμβουλος Κωνσταντίνου

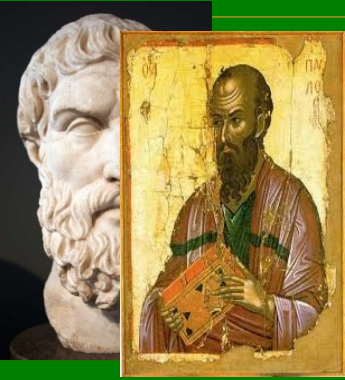
311 Νέο βιβλίο («Περί οργής»), στο οποίο **αυτή τη φορά** καταφέρθηκε **εναντίον των Επικουρείων** που πρέσβευαν ότι οι θεοί δεν οργίζονταν και δεν ασχολούνταν με τους ανθρώπους και τη διακυβέρνηση του κόσμου. Ο θεός οργίζεται δίκαια, άρα και οι Χριστιανοί **μπορούν να οργίζονται δίκαια και να φονεύουν δίκαια στον πόλεμο!**

312 Νίκη Κωνσταντίνου (Ο Λακτάντιος κατέγραψε το όραμα του «Εν τούτω νίκα»...), αλλά η αψίδα του θριάμβου που έστησε ο Κωνσταντίνος μετά τη νίκη του και σώζεται έως σήμερα δίπλα στο Κολοσσαίο στη Ρώμη είναι **αφιερωμένη στον Ανίκητο Ήλιο** και δεν έχει το παραμικρό χριστιανικό σύμβολο!

313 Διάταγμα ανεξιθρησκίας Μεδιολάνων

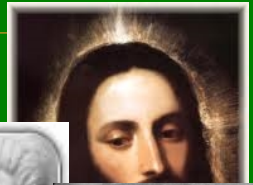
314 Σύνοδος των Χριστιανών επισκόπων της Δύσης στην Αρλ: «όποιος Χριστιανός **αρνιόταν να στρατευθεί ή λιποτακτούσε** σε καιρό ειρήνης **θα αφοριζόταν**»!

317 «Επιτομή στις Θείες θεσμοθεσίες»: Αλλαγή του θέματος περί οργής...

Αντιεπικούρεια εξέλιξη του Χριστιανισμού 2

(300-400 μχε)

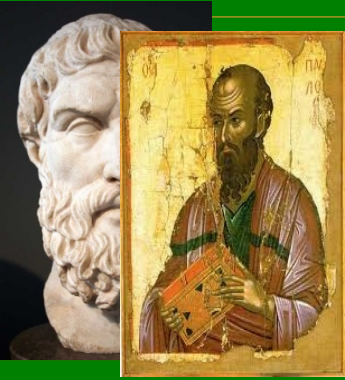

→ **324** Κωνσταντίνος μονοκράτορας

→ **324-337** Με το σύνθημα «ένας θεός στον ουρανό και ένας βασιλιάς στη γη» ο Κωνσταντίνος οργάνωσε ένα **θρησκευτικό σύστημα συγκρητισμού** για όλους τους υπηκόους του. Για παράδειγμα, μετατόπισε την εορτή των Χριστουγέννων, που έως τότε τη γιόρταζαν οι Χριστιανοί το Σεπτέμβριο, καθιερώνοντάς τη στις **25 Δεκεμβρίου, που ήταν η εορτή του Ήλιου και του Μίθρα**. Ήταν μέγας αρχιερέας (ποντίφηκας) της πατρώας θρησκείας επί δεκαετίες και βαφτίστηκε Χριστιανός λίγο πριν από το θάνατό του το 337.

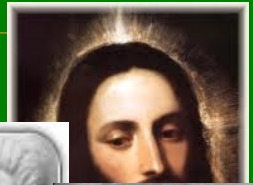
→ Ο Χριστιανισμός δεν θα ήταν ποτέ πια ο ίδιος αφότου ο Λακτάντιος αποδέχθηκε την παράνοια της «δίκαιης βίας» και άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου. Τριάντα χρόνια μετά ο **Αθανάσιος** διακήρυττε ότι «**ο φόνος γενικά δεν είναι καλός, αλλά ο φόνος του εχθρού στη μάχη είναι και νόμιμος και αξιέπαινος**».

→ Η έννοια της **μάχης κατά του εχθρού** σταδιακά συμπεριέλαβε το μισαλλόδοξο κυνηγητό των **Εθνικών, των φιλοσόφων, των μορφωμένων, των επιστημόνων, των αλλοθρήσκων, των αιρετικών, των αντίπαλων ομάδων εκκλησιαστικής και πολιτικής εξουσίας κλπ.**

Αντιεπικούρεια εξέλιξη του Χριστιανισμού 3

(300-400 μχε)

- Περί το 390, στην Ιταλία ένας Χριστιανός, που λεγόταν Ιοβινιανός, άρχισε να διδάσκει ότι θα ήταν **πραγματικά θεάρεστο** να ζούσαν οι άνθρωποι **αγαπημένοι και ευτυχισμένοι**. Επιπλέον, ότι **δεν έχει νόημα να ζουν ως μοναχοί χωριστά οι άνδρες και οι γυναίκες** ή να υπάρχει **ιεραρχία στην εκκλησία**. Ακόμη, ότι οι Χριστιανοί **δεν θα έπρεπε να ενδιαφέρονται για το τι θα φάνε σε συγκεκριμένες ημέρες αλλά πώς θα γίνουν καλύτεροι άνθρωποι** και θα μοιράζονται **αγάπη, φιλία και ειρήνη** με τους συνανθρώπους τους. Ο Ιοβινιανός **κυνηγήθηκε** από επισκόπους της Εκκλησίας, που τον κατηγόρησαν ως **...«Επίκουρο του Χριστιανισμού»!**

- Είναι φανερό πως μέσα σε έναν αιώνα αυτή η θρησκεία έβαλε στο περιθώριο τα **καλύτερα στοιχεία της, που ήταν επικούρεια**, και κράτησε τα **χειρότερα**:

- την **πλατωνική θεωρητικολογία** που βόλευε την ολιγαρχία του κλήρου,
- τη **σαδομαζοχιστική επίθεση κατά της ανθρώπινης φύσης** που επέβαλαν οι στωικά σκεπτόμενοι μοναχοί στον εαυτό τους και τους άλλους
- τη **δεισιδαιμονία** των λαϊκών στρωμάτων

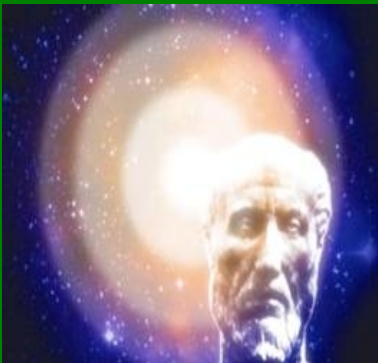
Ο Μεσαίωνας είχε ξεπροβάλει ανελέητα προκαλώντας μεγάλη δυστυχία στον πρώην πολιτισμένο κόσμο...

Πλατωνικός Μεσαίωνας (400 - 1500)

Χριστιανικός Πλατωνισμός – Νεοπλατωνικός Αριστοτελισμός

- Οι χριστιανοί συγγραφείς άρχισαν να καθυβρίζουν τον Επίκουρο επειδή αρνιόταν τη θεία πρόνοια και την άυλη φύση της ψυχής. Ακόμη και όταν αντέγραφαν κάποιο επικούρειο κείμενο με το οποίο συμφωνούσαν δεν ανέφεραν την πηγή του (όπως ο Ιωάννης Δαμασκηνός σχετικά με τις σωματικές ηδονές)
- Ο δημιουργός θεός ο μόνος «άκτιστος» (και οι ψυχές κτιστές)

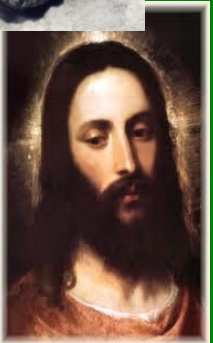
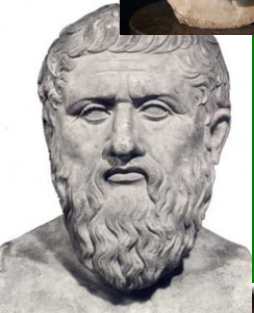
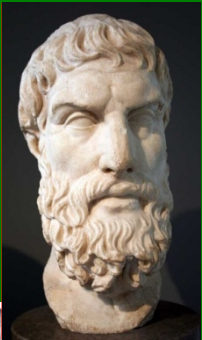

Γνωστικός Πλατωνισμός – Πυθαγορισμός

- Οι γνωστικοί πιστεύουν ότι ο δημιουργός θεός χρησιμοποίησε τις αιώνιες Ιδέες (ή Αριθμούς), που προϋπήρχαν, για να δημιουργήσει τον αισθητό κόσμο. Επιπλέον πιστεύουν ότι η ιδέα του αγαθού είναι η ανώτατη Ιδέα και είναι ανεξάρτητη του θεού, ενώ οι ψυχές των ανθρώπων είναι αθάνατες λόγω της θείας φύσης τους.

Επικούρεια Αναγέννηση

(1500 - 1700)

Αναζωπύρωση Επικούρειας Φιλοσοφίας

· Ανακάλυψη του μεγαλειώδους ποιήματος του Λουκρήτιου «Περί της φύσεως των πραγμάτων»

· Ο Γάλλος φιλόσοφος, φυσικός και καθολικός κληρικός Γκασσεντί αναβίωσε την Επικούρεια φιλοσοφία, αλλά άλλαξε τρία σημεία της επηρεασμένος από τον πλατωνικό Χριστιανισμό. Δέχθηκε ότι ένας θεός δημιούργησε από το μηδέν τα άπειρα άτομα και τον άπειρο χώρο, ότι υπάρχει θεία πρόνοια, καθώς και ότι η ψυχή του ανθρώπου είναι άυλη και αθάνατη.

· Έστω και λίγο τροποποιημένη, η Επικούρεια φιλοσοφία διαδόθηκε και επέδρασε αποφασιστικά στην ανατολή της εποχής του Εμπειρισμού, του Διαφωτισμού και της Επιστήμης.

Επικούρειος και Πλατωνικός Διαφωτισμός

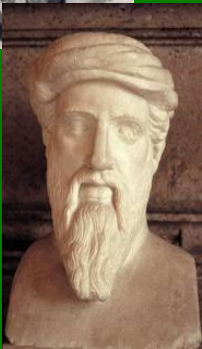
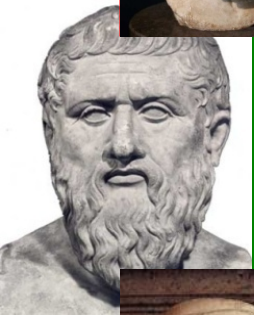
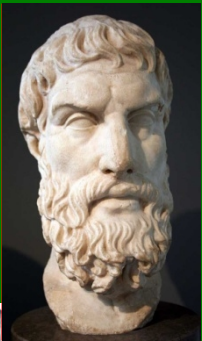
(1700 - 1800)

Ο Διαφωτισμός του 18ου αιώνα είναι πνευματικό παιδί της **αναβιωμένης αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας**, που επιστρατεύθηκε κατά του τυραννικού σκοταδισμού.

Στο σχολαστικισμό της Καθολικής Εκκλησίας, που είχε ως ιδεολογική βάση τον **νεοπλατωνικά τροποποιημένο Αριστοτελισμό**, οι διαφωτιστές αντέτειναν απόψεις της **Επικούρειας φιλοσοφίας** αλλά και του **Γνωστικού Πλατωνισμού/Πυθαγορισμού**, που είχε εξελιχθεί στον **Ελευθεροτεκτονισμό**. Σε όλες τις χώρες που ξεχύθηκε σαν πνευματική πυρκαγιά ο Διαφωτισμός περιείχε στο ιδεολογικό του φάσμα από **Επικούρειους** έως **Τέκτονες**.

Η θρησκεία του Διαφωτισμού, ο **Ντεϊσμός**, αποτελεί συγκερασμό της **πλατωνικής ιδέας του δημιουργού θεού** και της **επικούρειας κοσμοθεωρίας** περί ανυπαρξίας της θείας πρόνοιας και ύπαρξης του θεού στα **μετακόσμια**.

Ο θεός του Ντεϊσμού υπάρχει εκτός του σύμπαντος και ασχολήθηκε με τη Φύση μια και μοναδική φορά θέτοντας σε κίνηση τη δημιουργία της. Μετά από αυτή τη μοναδική φορά δεν ξαναασχολείται με τη διακυβέρνηση του κόσμου, οπότε δεν υπάρχει θεία πρόνοια. Ο **Ντεϊσμός** υποστηρίχθηκε από

Σύγχρονη Επιστήμη

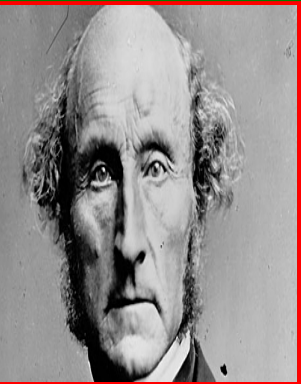
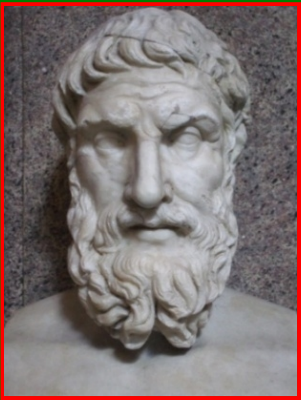
(1800 - σήμερα)

· Στη συνέχεια, αναπτύχθηκε ραγδαία η Επιστήμη έχοντας **βαθιές επικούρειες ρίζες** και απέκτησε σταδιακά το κύρος της **μόνης έγκυρης και αντικειμενικής πηγής γνώσης της Φύσης**. Εξορισμένη από τα επιστημονικά δεδομένα, ο Χριστιανισμός οχυρώθηκε στη **διατύπωση συναισθηματικών βιωμάτων, συμβολικής παραμυθίας και πλατωνικής αλληγορίας**.

· Παράλληλα, αναπτύχθηκε η **επικούρεια κοινωνιολογική κοσμοθεωρία του Ωφελιμισμού** από τους Άγγλους Τζέρεμυ Μπένθαμ και Τζων Στιούαρτ Μιλ, οι οποίοι ανέδειξαν το **επικούρειο δικαίωμα της ευτυχίας**, που κατέγραψε ο Αμερικανός **Τόμας Τζέφφερσον** στην Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, σε **βασικό στόχο κάθε πολιτισμένης κοινωνίας**.

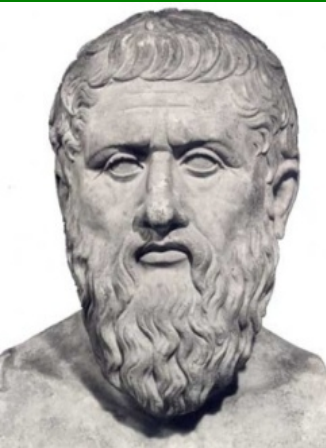
· Ο **Ωφελιμισμός** βασίστηκε στην **επικούρεια θεώρηση της ανθρώπινης φύσης που επιζητά την ηδονή και αποφεύγει τον πόνο, θεωρώντας ωφέλιμο, καλό και ηθικό ό,τι αυξάνει την ευτυχία των περισσότερων ανθρώπων**.

Ωφελιμιστικές αρχές που στοχεύουν στην ευτυχία ενσωματώθηκαν στα **σοσιαλδημοκρατικά συντάγματα των Σκανδιναβικών χωρών**, που αποτελούν την **ανώτερη μορφή κοινωνικού κράτους** έως σήμερα.

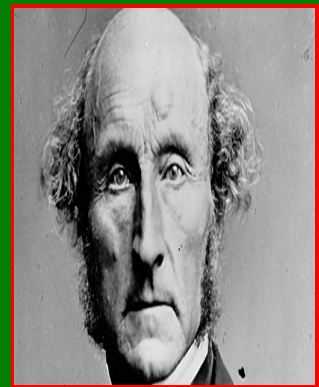
Πλατωνισμός – Σύγχρονη θεώρηση 1

(1800 - σήμερα)

· Στις αρχές του 19ου αιώνα, ορισμένοι επιχειρήσαν την αναβίωση του Πλατωνισμού ως ανεξάρτητης κοσμοθεωρίας με πυθαγόρειες και νεοπλατωνικές επιρροές (1805, Άγγλος Τόμας Τέιλορ «*Η πίστη του Πλατωνικού φιλοσόφου*»).

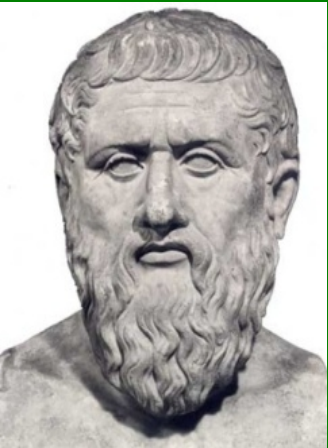
· Μετά από πολλές συζητήσεις και δημοσιευμένα σχόλια, ήταν η άποψη του Επικούρειου Τζων Στιούαρτ Μιλλ για τον Πλάτωνα, που υπερίσχυσε στους φιλοσοφικούς/φιλολογικούς κύκλους και είναι σήμερα η επικρατούσα.

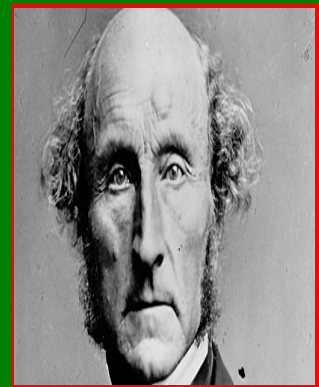
· Κατά το Μιλλ, η μεγαλύτερη πλάνη της πλατωνικής παράδοσης είναι η δογματική γενίκευση σύμφωνα με την οποία ο Πλάτωνας θεωρείται ο θεωρητικός πατριάρχης και θεόπνευστος εκφραστής μιας απόκρυφης και εσχατολογικής αποκάλυψης, που συγκροτεί μια αυθεντική θεολογία. Ο ιδεαλιστής φιλόσοφος εμφανίζεται ως ο αρχηγός ενός φιλοσοφικού ιερατείου, που αντιλήφθηκε την κρυφή πεμπτουσία της δημιουργίας και το νόημα του εφήμερου αισθητού κόσμου, αντιπαραβάλλοντας την απόκρυφη σοφία του στις εμπειρικές παραισθήσεις και στον υλιστικό επιστημονισμό.

Πλατωνισμός – Σύγχρονη θεώρηση 2

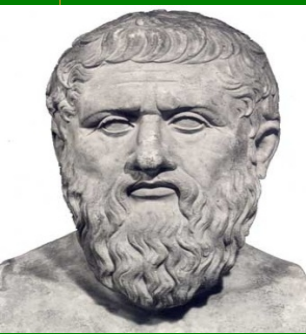
(1800 - σήμερα)

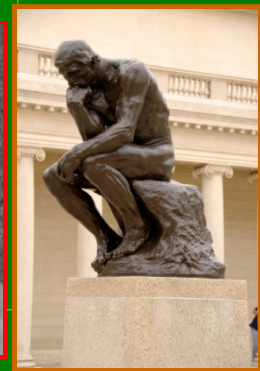
· Η αλήθεια όμως που απορρέει από το σύνολο του έργου του Πλάτωνα, υπογραμμίζει ο Μιλλ, είναι ότι δεν υπάρχει κανένα πλατωνικό φιλοσοφικό οικοδόμημα με εννοιολογική συνεκτικότητα, αφού ο ιδεαλιστής φιλόσοφος δίνει αντικρουόμενες πληροφορίες και διαφορετικές απόψεις σε κάθε διάλογό του, οπότε φαίνεται ολοκάθαρα ότι δεν είχε κατασταλάξει σε ορισμένες θέσεις κατά τη διάρκεια της συγγραφής των έργων του.

· Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αντιμετωπίζουμε τον Πλάτωνα ως λογοτέχνη και όχι ως φιλόσοφο, εφόσον δεν περιμένουμε συνέπεια γεγονότων και ιδεών σε όλα τα έργα ενός λογοτέχνη. Κατά το Μιλλ, αυτό που θα πρέπει να κρατήσουμε από τον Πλάτωνα είναι η ερευνητική μεθοδολογία, ο απορητικός διάλογος και η συνεχής διατύπωση υποθέσεων. Κατά τη διάρκεια αυτή αναζήτηση, κάποιες φορές ο Πλάτωνας φθάνει στη σπερματική διατύπωση ορισμένων εύστοχων απόψεων. Ο Μιλλ δίνει ως παράδειγμα την έννοια της ηδονικής ωφελιμότητας, που εμφανίζεται στο διάλογο «Πρωταγόρας» και την οποία ανέδειξε αρχικά ο **Επίκουρος** και στη συνέχεια ο **Μπένθαμ**.

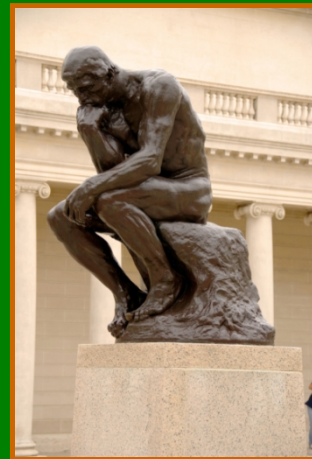

Συμπεράσματα Αλληλεπιδράσεις Πλατωνισμού – Επικούρειας φιλοσοφίας

- Υπήρξε αλληλεπίδραση της Πλατωνικής και της Επικούρειας κοσμοθεωρίας για περισσότερες από δύο χιλιετίες.
- Ο Πλατωνισμός παρουσίασε πολλά πρόσωπα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και επηρεάστηκε σε πολλά διαφορετικά επίπεδα από την Επικούρεια φιλοσοφία.
- Ο Επίκουρος επέλεξε κάποιες εύστοχες ιδέες του Πλάτωνα, τις οποίες ενσωμάτωσε στο φιλοσοφικό του οικοδόμημα, αλλά η Επικούρεια φιλοσοφία δεν μεταβλήθηκε για επτά αιώνες έως την έλευση του Μεσαίωνα και ακόμη περισσότερο ότι επηρεάστηκε από νεοπλατωνικές απόψεις. Η μόνη πλατωνική επίδραση στην Επικούρεια κοσμοθεωρία έγινε από τον Χριστιανό αναβιωτή της στην ύστερη Αναγέννηση Γκασσεντί.
- Ο Πλατωνισμός αποτελεί τον κύριο κορμό της ιδεαλιστικής φιλοσοφικής πορείας του δυϊσμού (πνεύματος και ύλης), που οδήγησε στη Θεολογία του Δυτικού κόσμου
- Η Επικούρεια φιλοσοφία αποτελεί τον κύριο κορμό της υλιστικής φιλοσοφικής πορείας του μονισμού (η ύλη ισούται με την ενέργεια), που οδήγησε στην Επιστήμη του Δυτικού Κόσμου. Στην εποχή μας, η Επιστήμη έχει κατακτήσει το κύρος της έγκυρης και αντικειμενικής γνώσης της Φύσης.

**Ευχαριστώ
για την προσοχή σας!**

Η ομιλία αυτή παρουσιάστηκε:

- **12-11-2010 Θεσσαλονίκη**
(Ομάδα Φίλων Επικούρειας Φιλοσοφίας «Κήπος Θεσσαλονίκης»)
- **26-11-2010 Αθήνα**
(Φιλοσοφικό εργαστήριο «Αθηνά Εργάνη»)

Για βιβλιογραφία:

- Χ. Γιαπιτζάκης «Εξελικτικές αλληλεπιδράσεις Πλατωνισμού και Επικούρειας φιλοσοφίας» Φιλοσοφικό Περιοδικό *ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ* ΙΓ΄ 60-76, Εκδόσεις Βερέττα, 2010
- Χ. Γιαπιτζάκης «Προς Αναλήθιον» Φιλοσοφικό Περιοδικό *ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ* ΙΔ΄ 82-88, Εκδόσεις Βερέττα, 2010